

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวถือเป็นธุรกิจที่มีการแข่งขันกันสูง เป็นธุรกิจที่สร้างเม็ดเงินเข้าประเทศเป็นอันดับต้นๆ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (Tourism Industry) เป็นธุรกิจที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภท ทั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง และธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อมหรือธุรกิจสนับสนุนต่าง ๆ การซื้อบริการของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ถือได้ว่าเป็น การส่งออกสินค้าออกที่มองไม่เห็นด้วยสายตา (Invisible Export) เพราะเป็นการซื้อด้วยเงินตราต่างประเทศ การผลิต สินค้า คือ บริการต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวซื้อจะต้องมีการลงทุน ซึ่งผลประโยชน์จะตกอยู่ในประเทศและจะช่วยให้เกิดงานอาชีพอีกหลายแขนง เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ทางด้านสังคมการท่องเที่ยวเป็นการพักผ่อนคลาย ความตึงเครียด พร้อม กับการได้รับความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรมที่ผิดแผกแตกต่างออกไปอีกครั้ง อุตสาหกรรม ท่องเที่ยวเป็นแหล่งที่มาของรายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศ ซึ่งจะมีส่วนช่วยสร้างเสถียรภาพให้กับดุลการชำระเงินได้ เป็นอย่างมาก องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization : UNWTO) ได้พยากรณ์ว่าเมื่อถึงปี พ.ศ. 2563 จะมีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจำนวน 1,600 ล้านคน ภูมิภาคที่มีแนวโน้มเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม คือ ภูมิภาคเอเชียตะวันออก และแปซิฟิก และกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นจุดหมายการท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่มีผู้นิยมเดินทางเข้ามาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีนักท่องเที่ยวเป็น 1 ใน 3 ของนักท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (วันทกา หิรัญเทศ, 2554) สำหรับประเทศไทยแหล่งท่องเที่ยวกระจายกันอยู่ทุกภูมิภาคทั่วทั้งประเทศ ปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยมีมากมายหลายแห่ง หนึ่งในสถานที่ที่ได้รับความนิยมและมีชื่อเสียง คือ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย จึงเป็นศูนย์กลางความเจริญในทุกด้าน เป็นศูนย์กลางการปกครอง เศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรม ระบบการขนส่ง รวมถึงการติดต่อกับนานาชาติ เหตุผลที่นักท่องเที่ยวพากันมาเที่ยวกรุงเทพมหานคร คือ กรุงเทพฯมีแหล่งท่องเที่ยวมากมายและหลากหลายประเภท เป็นเมืองแห่งสีสันทั้งกลางวันและกลางคืน หนึ่งในแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของกรุงเทพฯ ในกลุ่มชาวต่างชาติ คือ ถนนข้าวสาร

ถนนข้าวสาร เป็นถนนที่สร้างขึ้นใน พ.ศ. 2435 รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยกรมโยธาธิการได้ กราบบังคมทูลให้ตัดถนนตรอกข้าวสาร เริ่มตั้งแต่ถนนหน้าวัดชนะสงคราม (ซึ่งได้นำมาว่าถนนชนะสงคราม) ตัดมาทางตะวันออกตามตรอกข้าวสารแล้วสร้างสะพานข้ามคลองมาบรรจบกับถนนเพื่อนครตอนหน้าสวนหลวงตึกดิน พระราชทานนามถนนตามเดิมว่า "ถนนข้าวสาร" ย้อนไปในสมัยรัชกาลที่ 6 ถนนข้าวสารเป็นตรอกขายข้าวสารที่ใหญ่ที่สุดของเขตพระนคร ข้าวสารจำนวนมากจะถูกขนส่งจากฉางข้าวหลวง สะพานข้ามโรงสี ริมคลองคูเมืองเดิม หรือคลองหลอดปัจจุบันเลียบมาตามแม่น้ำเจ้าพระยาขึ้นที่ท่าเรือบางลำพู เพื่อนำข้าวมาขาย ให้แก่ชาวบ้านใน

ชุมชนต่าง ๆ ที่อยู่ในบริเวณนี้ นอกจากนี้ก็มีถ่านหุงข้าว ของชำจำหน่ายด้วย ต่อมาเมื่อการค้าขายเจริญขึ้นจึงมีการขยายถนนและชุมชนออกไป จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2525 มีงานเฉลิมฉลองกรุงเทพฯ ครบรอบ 200 ปี ชาวต่างชาติได้มาเที่ยวชมงานเป็นจำนวนมาก และได้ไปเช่าที่พักอยู่บริเวณถนนข้าวสาร ซึ่งสมัยนั้นยังไม่มีเกสต์เฮาส์หรือโรงแรมเหมือนในตอนนี้ ภายหลังจึงมีการเปิดเกสต์เฮาส์และโรงแรมราคาประหยัด ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก สถานบันเทิง ตลอดแนวถนนข้าวสาร เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น ถนนสายนี้จึงเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวต่างชาติมากขึ้นเรื่อย ๆ จนปัจจุบันกลายเป็นศูนย์รวมนักท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ (<http://thai.tourismthailand.org/สถานที่ท่องเที่ยว//ถนนข้าวสาร--2036> , 2560)

ถนนข้าวสาร หรือ ตรอกข้าวสาร บริเวณบางลำพู เป็นถนนในท้องที่แขวงตลาดยอด เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร เชื่อมระหว่างถนนตะนาว และถนนจักรพงษ์ ซึ่งเป็นถนนในย่านบางลำพูและแหล่งค้าขายที่สำคัญในเกาะรัตนโกสินทร์ สมัยก่อน ถนนข้าวสาร เป็นเพียงแค่นถนนเล็กๆ ที่คนไม่พลุกพล่าน มีเกสต์เฮาส์จำนวนไม่มาก และสินค้าราคาถูกเท่านั้น ต่อมาเป็นถนนสายหนึ่งที่ได้รับค่านิยมจากชาวต่างชาติ คร่ำคร่ำไปด้วยนักท่องเที่ยวต่างชาติจากทั่วทุกมุมโลก ถนนข้าวสารเป็นแหล่งท่องเที่ยวของของนักเดินทางประเภท backpacker เป็นส่วนใหญ่ จนเป็นที่โด่งดังในที่สุด ก่อนที่จะมาปรับเปลี่ยนรูปแบบอีกทีในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา กลายเป็นย่านบันเทิงยามราตรีที่สำคัญของกรุงเทพฯ ถนนข้าวสาร ถือได้ว่าเป็นศูนย์กลางของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ และเป็นจุดนัดพบของนักเดินทางทั่วโลกที่มาเยือนกรุงเทพมหานครและต้องแวะเวียนมาให้ได้ (ตฤณ พริ้งประเสริฐ, 2554) ถนนข้าวสารไม่ว่าจะเป็นช่วงไหนก็เต็มไปด้วยความคึกคัก โดยเฉพาะช่วงเทศกาลสงกรานต์ ถนนข้าวสารได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก มีชื่อเสียงในหมู่นักท่องเที่ยว มีนักท่องเที่ยวจากทั่วทุกมุมโลก มุ่งหน้ามาที่นี่เพื่อเล่นน้ำสงกรานต์ ถึงแม้ในช่วงเวลาที่ไม่ใช่เทศกาลสงกรานต์ถนนข้าวสารก็ยังคงคร่ำคร่ำไปด้วยนักท่องเที่ยวจำนวนมากไม่เคยขาด เพราะตลอดระยะทางประมาณ 350-400 เมตร บนถนนข้าวสารที่เรียงรายไปด้วยเกสต์เฮาส์ ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ร้านเสื้อผ้า และบริการการท่องเที่ยวชาวต่างชาติในด้านที่พักแบบราคาประหยัด มีการให้บริการนักท่องเที่ยวอย่างครบครัน ทั้งด้านสถานบันเทิง ร้านอาหารขายของที่ระลึก บริษัททัวร์ การเดินทางสะดวกสบาย สถานที่ตั้งอยู่ใจกลางกรุงเทพมหานคร (ตฤณ พริ้งประเสริฐ, 2554) เรียกได้ว่าเป็นถนนสายท่องเที่ยวที่ครบวงจร จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่องมาตลอด นอกจากนี้ การท่องเที่ยวยังมีส่วนสำคัญในการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานของการคมนาคมขนส่ง รวมไปถึงการค้าและการลงทุน เมื่อประเทศประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับประเทศสามารถช่วยให้เศรษฐกิจฟื้นตัวได้ในเวลาที่รวดเร็วกว่าภาคผลิตและบริการอื่นๆ อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีแนวโน้มการแข่งขันรุนแรงขึ้นตามลำดับมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีความอ่อนไหวง่ายจากปัจจัยลบ ทั้งภายในและภายนอกประเทศโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554) อ้างอิงจากองค์การการท่องเที่ยวโลก (UNWTO) และเนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มีศักยภาพในการทำรายได้ให้กับประเทศไทยสูง ดังนั้น นโยบายด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยที่จะต้องเร่งดำเนินการ คือ การพัฒนาประเทศไทยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ มีมาตรฐานความปลอดภัยและการให้บริการระดับสากล เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อดึงดูด

นักท่องเที่ยวคุณภาพจากทั่วโลก (อธิป นนทกะตระกูล, 2558) เนื่องจากกระแสสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันได้รับการสนใจจากนานาประเทศ โดยเฉพาะประเทศในกลุ่มประเทศยุโรป ที่ให้ความสำคัญกับปัญหาสิ่งแวดล้อม มีผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เพราะปัญหาขยะและสิ่งแวดล้อมสะท้อนภาพลักษณ์ของประเทศเจ้าบ้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านคุณภาพชีวิตการรับประทานอาหาร การอยู่อาศัยและทัศนียภาพอันเป็นลักษณะถิ่นฐานชุมชน ที่นักท่องเที่ยวมีความประสงค์เข้ามาเก็บเกี่ยวประสบการณ์จากการเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทยจนถึงวันที่เดินทางกลับไปยังประเทศของตน

ซึ่งปัญหาขยะนั้นเป็นปัญหาสำคัญของมนุษยชาติโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติได้เข้ามา เป็นหน่วยงานกลางที่ประสานความร่วมมือของประเทศต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาขยะล้นเมือง ด้วยการกำหนดให้มีโครงการวันรณรงค์เพื่อโลกสะอาดเป็นครั้งแรกในปี 1993 เพื่อเชิญชวนให้ทุกประเทศได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับขยะในชุมชนของตน ทำให้ทุกคนได้เกิดความตระหนักถึงปัญหาขยะที่มีผลกระทบต่อสุขภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาขยะ การกำจัดขยะมูลฝอยของชุมชนมีอุปสรรคที่เกิดขึ้นอย่างหนึ่งซึ่งแสดงถึงการขาดความรับผิดชอบของคนไทยคือ ประชาชนมักทิ้งภาชนะที่ให้กับเจ้าพนักงานทำความสะอาดไม่ร่วมมือในการลด และนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์การแก้ไขปัญหาขยะจึงไม่ควรมองไปที่ เรื่องของส่วนรวมเพียงอย่างเดียวแต่ควรมองย้อนกลับมาที่ตัวบุคคลเป็นหลักสำหรับแนวทางที่ แก้ปัญหาขยะล้นเมืองในภาคประชาชนนั้นสามารถใช้หลักการ 4 Rs สร้างจิตสำนึกต่อสังคม ได้แก่ 1) ลดการใช้ลดการบริโภคสินค้าที่ฟุ่มเฟือยใช้อย่างประหยัด และใช้เท่าที่จำเป็น 2) การซ่อมแซม การซ่อมแซมวัสดุสิ่งของที่ชำรุดให้อยู่ในสภาพที่ดีใช้งานได้นาน ไม่ต้องทิ้งเป็นขยะ หรือต้อง สิ้นเปลืองซื้อใหม่ 3) การใช้ซ้ำการนำสิ่งของที่ใช้แล้วมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า 4) การนำกลับมา ใช้ใหม่การนำขยะมาแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่การลดขยะด้วยวิธีการเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ อย่างมากต่อคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ดียิ่งขึ้น โดยประชาชนควรให้ความ สนใจ มีการตระหนักและรับรู้ถึงปัญหาของขยะในสถานการณ์ปัจจุบันและที่จะขยายตัวในอนาคต อีกทั้งหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนควรมีการจัดโครงการรณรงค์พร้อมช่วยเหลือเพื่อร่วมกัน แก้ไขปัญหาขยะที่เกิดขึ้น (วิกรม กรมดิษฐ์, 2554)

ซึ่งการจัดการขยะมูลฝอย ได้กำหนด นโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องโดยสนองตอบต่อเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และเป็นแนวทางสำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 จึงสมควรกำหนดนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยดังนี้

นโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย โดยกำหนดรูปแบบการกำจัดขยะมูลฝอยแบบศูนย์กำจัดขยะที่ได้รับการศึกษาออกแบบและก่อสร้างด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม มีระบบและมาตรการการป้องกันปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชน และยังสามารถรองรับปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนหลาย ๆ แห่งรวมกัน ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแต่ละชุมชนและไม่ให้เกิดขึ้นอีกต่อไปในอนาคตโดย

1. ควบคุมการผลิตขยะมูลฝอยของประชาชน

2. สนับสนุนงบประมาณ บุคลากร และวิชาการแก่ท้องถิ่นเพื่อให้มีการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ตั้งแต่การเก็บ การคัดแยก การขนส่ง การนำกลับมาใช้ประโยชน์ และการกำจัดที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล

3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความร่วมมือกันในการจัดการขยะมูลฝอยโดยมุ่งเน้นรูปแบบศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนรวม

4. สนับสนุนให้มีกฎระเบียบ และเกณฑ์การจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติ

ปัญหาและสาเหตุ

1. การขาดแคลนที่ดินสำหรับใช้เป็นสถานที่กำจัด
2. การดำเนินการและดูแลรักษาระบบกำจัดไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร
3. ขาดบุคลากรระดับปฏิบัติที่มีความรู้ความชำนาญ
4. ข้อยกจำกัดด้านงบประมาณ
5. แผนการจัดการขยะมูลฝอยในระดับท้องถิ่นยังไม่มีมีการพิจารณาดำเนินการในลักษณะศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวม

6. ระเบียบและแนวทางปฏิบัติในเรื่องศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมยังไม่เคยมีการกำหนดขึ้นอย่างชัดเจน

7. ยังมีการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์น้อย
8. กฎหมายที่เกี่ยวข้องไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการ เช่น ระเบียบให้ท้องถิ่นลงทุนและดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกัน

9. ประชาชนในท้องถิ่นขาดจิตสำนึก ความเข้าใจ และทัศนคติที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอย
10. ประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ใกล้เคียงต่อต้านการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอยเป้าหมาย

1. ควบคุมอัตราการผลิตขยะมูลฝอยให้มีไม่เกิน 1 กิโลกรัมต่อคน ต่อวันภายในปี พ.ศ. 2544
2. ให้มีการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 และ 30 ภายในปี พ.ศ. 2544 และ พ.ศ. 2549 ตามลำดับ

3. ควบคุมปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างในเขตเทศบาลไม่เกินร้อยละ 10 และ 5 ภายในปี พ.ศ. 2544 และ พ.ศ. 2549 ตามลำดับ

4. ให้ทุกจังหวัดมีแผนงานการจัดการขยะมูลฝอยในรูปแบบศูนย์กำจัดขยะมูลฝอย ส่วนกลางสำหรับท้องถิ่นต่าง ๆ สามารถใช้ร่วมกันได้ โดยสนับสนุนให้มีศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนจังหวัดทั้งหมดในปี พ.ศ. 2549 (หรือ 38 จังหวัด) มาตรการที่จะเสริมให้สามารถนำแผนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

1. สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยใช้ร่วมกันหลายชุมชน
2. ส่งเสริมการลงทุนร่วมจากภาคเอกชนในการกำจัดขยะมูลฝอย และนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์

3. สนับสนุนภาคเอกชนดำเนินธุรกิจการจัดการขยะมูลฝอย การติดตามตรวจสอบ

4. ใช้หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายอย่างยุติธรรมและเสมอภาค

5. ปรับปรุงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับอัตราค่าธรรมเนียมค่าบริการเก็บขนส่งและกำจัดให้สอดคล้องกับค่าดำเนินการ

6. ปลุกฝังทัศนคติที่ถูกต้องแก่เยาวชน โดยให้การศึกษาและรณรงค์ให้เกิดความร่วมมือปฏิบัติ รวมทั้งให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

7. ฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน

8. สนับสนุนการศึกษา วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีระบบ

นอกจากนี้การขยายตัวของชุมชนเมืองและการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจก่อให้เกิดปัญหาขยะ มูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลายพื้นที่ได้ประสบปัญหาไม่สามารถจัดหาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยและ สิ่งปฏิกูลขาดการบริหารจัดการที่ดีขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการที่เหมาะสม และเกิดความขัดแย้งในการดำเนินการ ปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลจำเป็นจะต้องได้รับการจัดการที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้ปัญหาขยายตัวและรุนแรงยิ่งขึ้น เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2548)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในด้านการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมในชุมชนถนนข้าวสาร โดยสนใจศึกษา เรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา การจัดการขยะชุมชนและสิ่งแวดล้อม ศึกษากรณีเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการศึกษามาพัฒนาเป็นแนวทางในการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมย่านถนนข้าวสาร เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ศึกษากรณี ชุมชนถนนข้าวสาร ในเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

คำถามในการวิจัย

1.แนวทางในการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว มีแนวทางในการบริหารจัดการขยะอย่างไรบ้าง

2.การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ศึกษากรณี ชุมชนถนนข้าวสาร ในเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร มีกระบวนการมีส่วนร่วมและปัจจัยใดเข้ามาเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการบ้าง

3. ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างไรบ้าง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา/ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย การศึกษาในครั้งนี้ได้ศึกษาเกี่ยวกับประเด็นที่เป็นแนวทางในการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ศักยภาพ ทัศนคติของชุมชนชนชั้นกลาง ในเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร และปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ขอบเขตด้านประชากร ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาประชากรและผู้ประกอบการในชุมชนชนชั้นกลาง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาชุมชนชนชั้นกลาง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

4. ขอบเขตด้านเวลา ระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดไว้ในช่วงเดือนตุลาคม 2560 ถึง กันยายน 2561 เป็นระยะเวลา 12 เดือน

นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

1. การบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การบริหารจัดการขยะที่มีรูปแบบของการวางแผนจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด สามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องส่งเข้าไปทำลายด้วยระบบต่าง ๆ ให้น้อยที่สุด สามารถนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ทั้งในส่วนของการใช้ซ้ำและแปรรูปเพื่อใช้ใหม่ (Reuse & Recycle) รวมถึงการกำจัดที่ได้ผลพลอยได้ เช่น ปุ๋ยหมัก หรือพลังงาน

2. การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญ ร่วมกับวิทยากรที่เหมาะสม และสนับสนุนการติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

3. ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมหมายถึง การขาดแรงกระตุ้น แรงสนับสนุน จูงใจให้เห็นถึงความสำคัญของการเข้าร่วมบริหารจัดการ ซึ่งมองว่าหน้าที่ไม่ใช่ ไม่มีเวลามากพอที่จะเข้าร่วมกิจกรรม เป็นต้น

4. ชุมชนถนนข้าวสาร เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร หมายถึง ชุมชนที่ตั้งอยู่บนถนนข้าวสารในเขตพระนคร ซึ่งเป็น 1 ใน 50 เขตการปกครองของกรุงเทพมหานคร อยู่ในกลุ่มเขตกรุงเทพกลาง ถือเป็นเขตอนุรักษ์เมืองเก่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมทางฝั่งพระนคร เนื่องจากมีสถานที่สำคัญทั้งทางด้านวัฒนธรรมและด้านการเมืองการปกครองตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งเขตพระนครเป็นที่ตั้งของเกาะรัตนโกสินทร์ในปัจจุบัน

5. แนวทางในการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมหมายถึง การกำหนดแนวทางในการปฏิบัติให้กับชุมชนถนนข้าวสาร เขตพระนคร นำไปบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้แก่

1. สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยใช้ร่วมกันหลายชุมชน
2. ส่งเสริมการลงทุนร่วมจากภาคเอกชนในการกำจัดขยะมูลฝอย และนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์
3. สนับสนุนภาคเอกชนดำเนินธุรกิจการจัดการขยะมูลฝอย การติดตามตรวจสอบ
4. ใช้หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายอย่างยุติธรรมและเสมอภาค
5. ปรับปรุงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับอัตราค่าธรรมเนียม ค่าบริการเก็บขนส่งและกำจัดให้สอดคล้องกับค่าดำเนินการ
6. ปลุกฝังทัศนคติที่ถูกต้องแก่เยาวชน โดยให้การศึกษาและรณรงค์ให้เกิดความร่วมมือปฏิบัติ รวมทั้งให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น
7. ฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน
8. สนับสนุนการศึกษา วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีระบบ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถนำผลของงานวิจัยไปปรับปรุงนโยบายพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของภาครัฐ ให้ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลดียิ่งขึ้น
2. สามารถนำผลการวิจัยไปเสนอแนะเพื่อที่จะนำไปใช้กับการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่อื่นๆ ของประเทศได้
3. ผลการวิจัยสามารถสร้างองค์ความรู้ให้กับประชาชนในการให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของชุมชน

4.สามารถใช้งานวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางในการศึกษาเพิ่มเติมองค์ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนกับอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในอนาคต